

Helyi tanterv

Magyar nyelv és irodalom

Alapelvek, célok

A magyar kultúra és identitás egyik, talán a legfontosabb alapja az anyanyelve és irodalma. A tantárgyak fontos területei a nemzeti öntudatra, önazonosságtudatra nevelésnek. A nyelv tudatos alkalmazása a többi tantárgy tanulásának is feltétele, ami egyben megalapozza a későbbi társadalmi beilleszkedést is. A tantárgyak oktatásának a célja a műveltségközvetítés, kompetencia- és személyiségfejlesztés, morális és érzelmi nevelés.

Konkrét célok: egy bizonyos alpműveltség kialakítása a nemzeti kultúra fenntartása érdekében. Ennek elemei: szövegértés, szövegalkotás, nyelvhelyesség, helyesírás, íráslészség, digitális kompetencia, retorika, a magyar irodalom története és memoriter. Mindezek megalapozzák a továbbtanulást, illetve a munka világába való belépést.

Feladatunk a differenciálás lehetőségének a biztosítása, a tehetséggondozás folyamatos gyakorlata. Két gyakorlati feladat is része a tantervnek: az érettségire való felkészítés folyamatos, már a 9.évfolyamon az érettségi követelmények ismeretében kell a munkát elvégezni. A másik konkrét cél a munka világába való belépés segítése, az önálló felnőtt életre való felkészítés.

9-10. évfolyam magyar nyelv és irodalom

9.évfolyam: nyelvtan 1 óra, irodalom 2 óra

10.évfolyam: nyelvtan 1 óra, irodalom 3 óra

Magyar nyelv 9-10. évfolyam

témakör	javasolt óraszám
1. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, digitális kommunikáció	11
2. A nyelvi rendszer, a szerkezeti jellemzők, a nyelvi elemzés, a magyar és idegen nyelvek	18
3. A szöveg fogalma, típusai, a szövegkohézió, a szövegfajták, szövegértés, szövegalkotás	12
4. Stilisztika – stílusrétegek, stílus eszközök	14

5. Szabadon felhasználható órák: diferenciálás – felzárkóztatás, tehetséggondozás	7-7
---	-----

Magyar irodalom 9-10. évfolyam

témakörök	javasolt óraszám
1. Bevezetés az irodalomba	4
2. Az irodalom ősi formái	8
3. A görög irodalom	11
4. A római irodalom	4
5. A Biblia	12
6. A középkor irodalma	11
7. A reneszánsz irodalma	16
8. A barokk és a rokokó irodalma	7
9. A felvilágosodás irodalma	28
10. A romantika irodalma	9
11. A magyar romantika irodalma	26
12. Szabadon felhasználható órák – felzárkóztatás, tehetséggondozás, a tanár által választott alkotó, illetve mű feldolgozása	10-10

11-12. évfolyam

Az első két évben szerzett alapismeret bővítése, gyakorlati alkalmazása, készséggé fejlesztése a fő cél. Az érettségire való felkészülés középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás áll. A retorikai ismeretek a gondolatok, vélemények mind írásbeli, mind szóbeli

megnyilvánulások esetében nélkülözhetetlenek, ennek fejlesztése a mindennapi gyakorlat része.

Az európai és magyar irodalomtörténet korszakainak ismerete, a művek kritikai szemléletű értelmezés érettségi követelmény. A szabadon felhasználható órakeret egy részét ezen ismeret elmélyítésére, gyakorlati alkalmazására szánjuk. A nyelvhelyesség és a helyesírás alapelemei részét képezik a tantervünknek, a gyakorlás egyben a kétszintű érettségire való felkészülés alapeleme.

Magyar nyelv 11-12. évfolyam

A 11.évfolyam: magyar nyelv 1 óra, magyar irodalom 3 óra

A 12. évfolyam: magyar nyelv 1 óra, magyar irodalom 3 óra

témakörök	ajánlott óraszám
1. Retorika – a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	11
2. Pragmatika – a megnyilatkozás, társalgás, együttműködési elv	7
3. Általános nyelvi ismeretek, a nyelv és gondolkodás, a nyelvtípusok	7
4. Szótárhasználat	2
5. Nyelvtörténet, a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvemlékek	6
6. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi norma	8
7. Felkészülés az érettségire – rendszerezés, ismétlés	10

Magyar irodalom 11-12. évfolyam

témakörök	ajánlott óraszám
1. A klasszikus modernség irodalma – regény, dráma, az orosz irodalom, a klasszikus modernség lírája	38

A romantika és a realizmus a magyar irodalomban – Arany János, Mikszáth Kálmán, Madách Imre, Gárdonyi Géza, vajda János	
2. A magyar irodalom a XX.században Herczeg Ferenc, Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond, Wass Albert, Juhász Gyula, Tóth Árpád, Karinthy Frigyes, Szerb Antal	44
3. A modernizmus irodalma - az avantgarde mozgalmak, epika/dráma: Thomas mann, Franz Kafka, Beckett, Brecht	18
4. A magyar irodalom a XX. században-2. József Attila, Szabó Lőrinc, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Pilinszky János, Illyés Gyula, Nagy László, Dsida Jenő, Áprily Lajos, Örkény István, Szabó Magda, Krúdy Gyula	41
5. A XX. századi történelem az irodalomban	6
6. Kortárs irodalom – a tanár által szabadon választott alkotó, mű, pécsi-baranyai kulturális fórumok, események, folyóiratok, alkotók	5

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK 9-12. ÉVFOLYAM

A pedagógia történetében nagyon sokféle tanulási és oktatási stratégia létezik. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. Gondolkodni és beszélni tanít (Babits, 1908.). A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák

kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék: az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok, stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 3. szakaszának 1-2. évében (9-10. évfolyam) a javasolt tanulásszervezési módok: a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása, az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása, a gamifikáció. Javasolt az összetett gondolkodás kialakítása tanári kalauzzal.

A képzés 3. szakaszának 3-4. évében az önálló, illetve a kooperatív csoportokban kialakított munkavégzés kiemelt jelentőségű az érettségi, illetve a továbbtanulás szempontjából. Ajánlott a hagyományos és digitális technikák bekapcsolása a tananyag-feldolgozásba, az összetett gondolkodási műveletek fejlesztése (absztrakció, elemzés, analógia alapján gondolkodási műveletek felismerése, új gondolkodási műveletek elsajátítása, kognitív struktúrák felismerése és megalkotása, stb.).

Tanulásszervezési módok

Javasolt a reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.).

Továbbra is javasolt: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.

A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasolt az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Esszéírás,

gondolattérképek, fűrtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (pl.: Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára). A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban kiemelt jelentősége van) pl.: digitális újság, magazinok, ppt-k, prezik, blogok készítése, meghívott előadók meghallgatása)

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.